

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

37. Fundatio seminarij sanctæ fidei Goæ, & Collegij societati Iesu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

vulgari virtute, atque ingenio, quos Goam secum ducere festinabat, ut inde ab literis, & Ecclesiæ ritibus egregiè instructi remitterentur in patriam futuri suis diuinorum interpretes, & magistri. Quibus permotus consiliis, anno eius æui 43, exeunte, repetito mari, sub medium Ianuarij Cocinum, & Goam haud multo post appulit; eius focij duo, longè quidem priùs tenuerant Indiam, verùm iisdem à Sofa de causis vetiti ad eum se conferre, à quibus Xauerius ægrè admodùm olim se expedierat, ne Goæ defixus manere cogeretur: de quo hîc mihi nascitur argumentum necessariò explicandum.

37. Nam quòd ante Xauerij, Goam in insulam appulsum, eam infinito ex numero ethnicorum, tam pauci ad Christum transissent, inde potissimùm fiebat, non quòd illuc aduecti ex Europâ lucris ad rem augendam acriùs quàm linguæ Indorum ad eos docendos incumberent; verùm præcipuè quòd fidem amplexos, nemo erat qui vel minimo vitæ subsidio iuaret, cuius illicio maximè pueri, & egentes, facillè ad Christum pertrahi potuissent. Dolebat calamitate hâc auarâ & fordidâ Iacobus Borbanus, regius Goæ concionator, & eam frequenter apud Michaëlem Vazium, Vicarium, & Petrum Fernandium causarum Cognitorem, progubernatorem Castelblancum, & Cosmum Annesium, tunc quidem vrbi ab secretis, post autem Regis tota India quæstorem, apud hos inquam, & amicos, & eximæ virtutis; has sordes incufabat, & lamentabatur; cuius piis querelis vel vtrò per sese, vel eius suasu adiiicerent animum, charitate illorum promissisque confusus, manum ipse operi adiecit quod diù fuerat meditatus, deque illo ad populum pro concione verba fecit, vehementer exostulans, & exclamans in tantam cladem animarum, quæ posset tantulo per eos redimi, à quibus tunc audiebatur, si modò id vellent. Nec enim ab iis exigi ut per se illas venarentur, idiomate illarum patrio destituti; nec amore instincti salutis alienæ, iis cicurandis insisterent; sed suo cuiusque pro modo ac studio symbolum conferrent ad alendos illos qui Christo nomina dedissent, & suo aliquo ære illos æternitati assererent, quam & iis Christus, & mortalibus omnibus toro suo sanguine emisset. Hæc ille, quibus mentes auditorum idem qui linguam dicentis mouerat, spiritus impulit, ut in societatem quandam multi conuenirent, penès quam id esset oneris, neophitos pueros, communi sumptu in religione educandos curare; quæ Sanctæ Mariæ à Luce sodalitas propterea dicta est, quòd iis de rebus initio in ædicula eiusdem nominis tractarent. Verùm ut præclarissima quæque, non vna parit, & perficit nox; hoc solum principio agebatur ut in Goæ vicinia collecti aliquot ex idololatriæ Indorum, tenui seminario recepti alerentur; sed opportunis subsidiis eò creuit id opus, ut ab Æthiopibus ad Iapones eius benignitas funderetur; nam & largitate priuatorum, & Gamæ gubernatoris ex freto Arabico cum exercitu reducis, mirificè auctum est, & Regis potissimùm Ioannis III. qui agros quondam Pagodibus sacratos

37
Fundatio seminarij sanctæ fidei Goæ, & Collegij societati Iesu.

illi attribuit; nummum annuatim bis mille; accessit & situs commodior, & domus amplior, ac templum ab ipsis extracta fundamentis, & noua demum appellatio à sancta fide, priori alia seminario illi conuenientior, & Colino. Annesio tunc quidem gratior; ut aliis deinde alia, quæ ex Paulo Apostolo (cuius sacrum erat Conuersioni templum) S. Pauli seminarium dictum est. Rebus in hunc modum inchoatis lectisque regnorum variorum, & linguarum nouem, ad sexaginta iuuenibus, dederat operi, quo illud præ cæteris fulciri oportebat: manus prudens, & fida, cui tot regnorum, spes religiosæ, sed debiles, possent tuto committi, cum certâ ex his fructuum latè spargendorum expectatione. At hoc diuini fuit consilij videre, & qui domus illius auctores extiterant, huic eius prouidentia arcano, iam vel inscij seruiebant, ne societas velut extranea in Indiam nauigans, alieno exciperetur solo, sed proprio, sibi que iam antea mancipato; cum enim prima de seminario fundando studia mouerentur, Aprili nimirum Anni 1541. Vlyssipone Xauerius soluebat in Indiam, ipseque seminarij auctor primus Borbanus de Xauerio cum audisset, esseque noui alumnus Instituti, quod animarum saluari se totum dicasset, scripserat ad Simonem Rodericum, ut aliquos mitteret Instituti eiusdem sectatores, quibus, ut aiebat, suâ manu Deus, sedem prius in Oriente statuisset quam eò deuenirent. Ad hæc etiam Gubernator, datis in Lusitaniam literis, meum erit (scribebat) Collegij Patribus commodos præbere commeatus, vestrum sit illos huc mittere; cum hoc vobis S. Fidei seminarium antè destinari, ac dederit Deus, quam de vobis quicquam India resciret: quamquam sanè haud procul absuit, quin plus multò noceret domus illa quam reipsâ prodesset. Nam & lapidem omnem versauit Borbanus ut ei Xauerium in perpetuum alligaret; & Xauerio, Deum ad Conuersionem totius Orientis, constanter nihilominus secuto, quotquot Goam è nostris attingissent, ei seminario, cætera flocci habens, obstringeret. Quæ fuerat ratio ob quam Gubernator, Borbani precibus expugnatus, promissis non steterat, de Xauerij sociis in oram Piscariam dimittendis, proindeque ab illo, eius remora ignaro, in cassum expectatis. Quin ne valuit quidem exorare, ut ad suos Parauos rediens, secum illos duceret, sed Paulum Camertem coactus est seminarium Præfectum relinquere, & cum solo Mansilla proficisci, quod ipsum tamen plurimum contulit ad eam domum societatis curæ, tandem integrè permittendam. Nam & Pauli Camertis fructuosus eminebat labor, & sociorum qui quotannis submittebantur in Indiam, egregia opera prosperè ponebatur in erudiendis scientiâ, & pietate iuuenibus, interim dum à Xauerio, ad maiora, euocarentur in diuersas Prouincias, quorum omnium spectator, laudatorque Cosmus Annesius, post mortem Borbani, quæ anno sæculi octauo & quadragesimo accidit, nostros in possessionem seminarij induxit, quam is Rex Ioannes III. liberam, nullique obnoxiam utpotè ab rege fundari confirmauit. Quo etiâ tempore initium factum est magni clarique Collegij quod habet Goam societas.

societas, omnisque illa tum literaturæ, tum religionis constituta est Academia, in quâ strenuo diu tyrocinio cuduntur qui ad subigenda Christi iugo, Orientis regna, perpetuo formantur. Creuit exinde magnis accessionibus, pietatis Lusitanæ nobile monumentum Sebastiani & Henrici regum magnificâ liberalitate: creuit, & seminarij disciplina optimis legibus, quibus ex culti assidue, & elaborati iuuenes, mirâ regionum ex quibus aduenerant utilitate ad eas remittuntur. Breuem Goæ S. Apostolus, sed suis Parauis admodum utilem impendit moram, nam auxiliares quas eò perduceret operas inuenit; præter Mansillam videlicet, nondum iniriatum sacris, Ioannem Ortigam Cantabrum, qui diuino instinctu Xauerio comes accesserat; & sacerdotes duos, gente Indos, linguâ Malabares, cum his in Piscariam perlatus, cum iis statim de more vicis, & villas peragrare, docere, hortari sociosque ad eadem fingere, quæ antè ab eo solita diximus ad instillandam ethnicis Christi fidem, & fouendam inter Christianos prouidendamque pietatem. Sic ab se institutis maritimam illam diuisit oram, suâ cuiusque quam excolet parte seorsum tributâ. Ipse se in mediterranea penetrans, in regnum peruenit nemini prius ex Europa notum, & in cuius sermone prorsus nihil caperet, quare illic solerti charitatis manu, non prædicationis eloquio gerenda res fuit. Cuiusmodi vitam (ait idem ad Mansillam scribens) inter hos populos, ego ducam, vel inde conice, quod nec eos loquentes capio, nec illi me; nec adest interpres, per quem me explicem. Quod restat, totus sum tingendis baptismo infantibus, quod absque interprete facile exequor; & subleuandis egenorum, & ægrotorum miseris, quæ sui conspectu abundè opem efflagitant, nec alio ad hoc egent interprete. Hoc concionandi genere, vir sanctus, dum linguam addiscit, religionis Christianæ dignitatem, & nomen efficacius, quam eloquentiâ sustentauit; nam apud barbaros quibus humanitas summa est non esse inhumanum, nouum planè, admirandumque videbatur, externum hominem, spe nulla mercedis, magnis molestiis, communes miseras in se transcribere; mendicis, ægrotantibus, defunctis, perinde adesse, ut si omnium parens, & omnium seruus. Quæ porro hæc regio fuerit, quamvè messem ex ea tulerit, non est memoriæ proditum; nec ei licuit illuc diutius hære, inopino casu in Piscariam reuocante, quod Christianorum calamitati subitæ mederetur.

38 Sunt Badagæ in regni Bisnagæ mediterrancis, latronum populus, naturâ feroces, secta idololatræ, turmalis potius, quam ciuili vitæ, ut Xauerij mira
semper inuicem discordes, & in alios armati; sic bello maxime assueti: erga Chri-
iam ij Regibus Trauancoris, & Caulani, Pandi regnum, Piscariam inter- rios oræ
& Malabares vi eripuerant, iam formidabiles, confinibus suis euase- Piscariæ cha-
rant, cum inueterato in Christum odio, & prædæ libidine, improuisi ritas.
Parauos inuadunt, tantoque numero, celeritate, & impetu in eos irruunt,
ut consilij ac rerum inopes Parauis, ne coire quidem ad propulsandam
iniuriam ausi sint, sed primo statim vitato insultu, fuga vitam seruare